

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 11, 2017

Nummer 11, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:939](#) 19-05-2017

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:1751](#) 09-05-2017

Rechtbank

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2017:2072](#) 18-05-2017

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:2705](#) 03-05-2017

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2017:2045](#) 26-04-2017

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:7719](#) 11-11-2016

Antillen

[Gerecht in eerste aanleg van Sint Maarten, ECLI:NL:OGEAM:2017:19](#) 13-04-2017

RECHTSPRAAK

Vordering tot verdeling tijdens de wettelijke vereffening krijgt kans van de Hoge Raad. Rechter moet mogelijkheden van verdeling onderzoeken, rekening houdend met belangen van schuldeisers van de nalatenschap.

Moeder overlijdt in 2005, vader is al vooroverleden. De nalatenschap wordt wettelijk vereffend door alle drie de erfgenamen als vereffenaars (art. 4:202 lid 1 onder a BW, art. 4:195 lid 1 BW). De (lichte) vereffening is nog niet voltooid – er zijn nog onbetaalde schulden van de nalatenschap – als erfgenamen verdeling van de nalatenschap vorderen (art. 3:185 BW).

Het hof (tussenarrest ECLI:NL:GHARL:2015:4166 en ongepubliceerd eindarrest) verklaarde deze erfgenamen ambtshalve niet-ontvankelijk. Volgens het hof stond artikel 4:222 BW aan een vordering op grond van artikel 3:185 BW in de weg. Het hof zag ook geen aanleiding de zaak aan te houden of te beslissen onder opschortende voorwaarde van voltooiing van de vereffening. Volgens de Hoge Raad heeft het hof ten onrechte nagelaten in overleg met partijen te onderzoeken of over de vorderingen tot verdeling konden worden beslist op een wijze die ook voldoende rekening hield met de belangen van schuldeisers van de nalatenschap.

Uitgangspunt is dat de erfgenamen de vereffening van een beneficiair aanvaarde nalatenschap moeten voltooien alvorens de nalatenschap te verdelen (MvA II, Parl. Gesch. Boek 4, p. 979), om te waarborgen dat de vorderingen van de schuldeisers van de nalatenschap zo veel mogelijk daadwerkelijk uit de nalatenschap worden voldaan. De erfgenaam die tijdens de vereffening verdeling vordert, heeft in beginsel de plicht om feiten en omstandigheden te stellen waaruit kan volgen dat de schulden van de nalatenschap zijn voldaan. Is de vereffening naar het oordeel van de rechter niet voltooid of is over de voltooiing onvoldoende uitsluitsel verkregen, dan dient de rechter in overleg met partijen te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om desondanks op de grondslag van de vordering en het verweer te beslissen op een wijze die ook voldoende rekening houdt met de belangen van schuldeisers van de nalatenschap. Daarbij kan worden gedacht aan het aanhouden van de zaak totdat alsnog vereffening heeft plaatsgevonden, aan een verdeling onder voorwaarden die de positie van schuldeisers

waarborgt, of aan een gedeeltelijke verdeling die de rechten van schuldeisers van de nalatenschap onverlet laat. Voor zover deelgenoten in de nalatenschap schuldeisers van de nalatenschap zijn, bestaat eventueel de mogelijkheid dat hun aanspraken worden betrokken in de verdeling.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 19-05-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:939

Zaaknummer: 16/01432

Rechters: A.H.T. Heisterkamp, G. Snijders, G. de Groot, M.V. Polak en T.H. den Tanja-van Broek

Wetsartikelen: 3:185 BW, 4:195 BW, 4:202 BW en 4:222 BW

RECHTSPRAAK

Rekening en verantwoording executeur schiet tekort in complexe nalatenschap.

Erflater laat twee kinderen als erfgenamen achter. Zij eisen in kort geding, tezamen met diverse rechtspersonen die deel uitmaken van erflaters omvangrijke concern, rekening en verantwoording van E als (gedefungeerde) executeur (art. 4:151 BW) en als (gedefungeerde) bestuurder van verschillende vennootschappen in het concern na erflaters overlijden (art. 2:8 BW, art. 2:9 BW). Volgens eisers heeft E evenmin voldaan aan zijn verplichting uit een vaststellingsovereenkomst om alle zaken en kwesties aangaande de nalatenschap en het concern op ordentelijke wijze over te dragen door middel van een overdrachtsnotitie en mondelinge toelichting.

Volgens de kortgedingrechter heeft E niet aan zijn verplichtingen als executeur en bestuurder voldaan. E heeft wel notities verstrekt, maar deze zijn te algemeen en nietszeggend. Ze geven geen aanknopingspunten voor de samenstelling van de boedel of (op zijn minst globale) schatting van de aanwezige activa en passiva en geen beschrijving van de bedrijfseconomische en financiële perspectieven van de ondernemingen en het bestuur daarvan. De voorkeur voor E om mondeling in plaats van schriftelijk informatie te verschaffen, vindt de rechter onprofessioneel gezien de complexiteit en de omvang van de betrokken belangen.

De verplichting tot het afleggen van verantwoording houdt onder meer in dat E inzicht moet geven in de wijze waarop hij zijn werkzaamheden als executeur en bestuurder heeft verricht, en dat hij in dat verband ook alle redelijke vragen over zijn werkzaamheden moet beantwoorden.

Dit betekent ook dat E een onderbouwd en gedocumenteerd overzicht dient te verschaffen van de samenstelling van de nalatenschap en van de economische, financiële en bestuurlijke status van de daarvan deel uitmakende rechtspersonen. Ook valt van hem op grond van zijn kennis van de boedel redelijkerwijs te verwachten dat hij een voorstel presenteert over de vervolgens te entameren afwikkeling en vereffening daarvan.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 18-05-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2017:2072

Zaaknummer: C/o8/198216 / KG ZA 17-45

Rechters: W.K.F. Hangelbroek

Wetsartikelen: 2:8 BW, 2:9 BW en 4:151 BW

RECHTSPRAAK

Procesrecht. Door aanwezigheid vereffenaars is erfgenaam niet-ontvankelijk in vordering jegens mede-erfgenaam.

Dochter en stiefmoeder erven van erflater. Er zijn twee (andere) vereffenaars over de nalatenschap benoemd, maar die hebben nog weinig gedaan. Dochter vordert dat stiefmoeder niet langer over de nalatenschap beschikt, rekening en verantwoording aflegt en een boedelbeschrijving maakt.

Volgens het gerecht is dochter hierin niet-ontvankelijk. De vereffenaars moeten het voortouw nemen in het beheer van de nalatenschap. Op grond van het privatieve karakter van de benoeming tot vereffenaars (art. 4:203 lid 2 BW) kunnen de erfgenamen vorderingen strekkende tot beheer en vereffening niet langer jegens elkaar instellen. Zij moeten zich wenden tot de vereffenaars en bij klachten over hun optreden tot de rechter, die maatregelen kan treffen (art. 4:210 BW).

Instantie: Gerecht in eerste aanleg van Sint Maarten

Datum uitspraak: 13-04-2017

ECLI: ECLI:NL:OGEAM:2017:19

Zaaknummer: KG 2016-153

Rechters: A.J.J. van Rijen

Wetsartikelen: 4:203 BW en 4:210 BW

RECHTSPRAAK

Begunstiging levensverzekering geen effect door beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid.

A laat bij overlijden in 2013 zijn ongehuwde partner P als enig erfgenaam achter. A heeft zijn kinderen onderfd. A heeft voor 2004 twee sommenverzekeringen op zijn leven afgesloten (art. 7:975 BW), met – na A zelf – zijn 'weduwe' respectievelijk 'echtgenote' als begunstigde en vervolgens zijn kinderen als begunstigden (art. 7:966 lid 1 BW, art. 7:974 BW). In geschil is wie thans begunstigden zijn, P of de kinderen.

P wijst op het samenlevingscontract (2006) en de testamenten van A (2006/2013). Volgens P blijkt daaruit dat A haar verzorgd heeft willen achterlaten en zijn kinderen niet heeft willen begunstigen.

De rechtbank (ECLI:NL:RBNHO:2015:8460) volgde de kinderen in hun stelling dat, voor de uitleg van de begunstiging, slechts de bedoeling van A bij de aanwijzing relevant is en dat voor het vaststellen van die bedoeling – naast de schriftelijke mededeling aan de verzekeraar – verklaringen en gedragingen ten tijde van die aanwijzing meewegen (HR 21 september 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW6728, NJ 2013/97).

Ook volgens het hof gaat het om de bedoeling ten tijde van de aanwijzing. Voor de uitleg die P bepleit, ziet het hof geen ruimte. Dit volgt zowel uit de wet (art. 7:968 BW) als uit voormeld arrest van de Hoge Raad. De taalkundige uitleg van de begunstiging staat hier niet ter discussie, evenmin als de hoedanigheid van de begunstigde. Bij de aanwijzing kende A P bovendien nog niet en had hij zijn kinderen nog niet onderfd. A kan toen nog niet de bedoeling hebben gehad P verzorgd achter te laten door middel van een begunstiging.

Toch vernietigt het hof het vonnis van de rechtbank. Naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid acht het hof het onaanvaardbaar dat de kinderen zich op hun wilsrecht, de begunstiging van de polissen, beroepen. Volgens het hof is sprake van een ommissie van de kant van A. Dat hij vele mogelijkheden had om de (standaard)begunstiging te wijzigen, maakt dit niet anders. Uit zijn testamenten en samenlevingscontract volgt dat A P zo veel mogelijk verzorgd wilde achterlaten, maar zonder wijziging van de begunstiging kon dit geen effect

hebben (het huis stond onder water).

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 09-05-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:1751

Zaaknummer: 200.186.196/01

Rechters: G.J. Driessen-Poortvliet, C.G. Kleene-Eijk en C.M.J. Peters

Wetsartikelen: 7:966 BW, 7:968 BW, 7:974 BW en 7:975 BW

RECHTSPRAAK

Geldlegaat ter waarde van erfdeel. Recht op inzage in nalatenschap, geen rekening en verantwoording.

Erflater heeft zijn (tweede) echtgenote X tot enig erfgenaam en executeur benoemd. Aan zijn kinderen heeft hij een geldlegaat gemaakt ter waarde van hun versterfdeel. Volgens X vertoont de nalatenschap een tekort. De kinderen vertrouwen deze opgave niet, gelet op de inkomsten en het vermogen van erflater in het verleden. Zij vragen X als executeur inzage en een afschrift van alle bescheiden die nodig zijn om hun legaat te berekenen en alle daartoe strekkende inlichtingen (vergelijk art. 4:78 lid 1 BW).

Voor de berekening van de omvang van het legaat dienen in elk geval verstrekt te worden een overzicht van alle goederen op het moment van overlijden van erflater en een overzicht van alle schulden van de nalatenschap in de zin van artikel 4:7 lid 1 BW (Hof Arnhem-Leeuwarden 31 december 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:9942).

De kinderen hebben deze informatie al ontvangen en vragen nog specifiek om informatie over de periode voor erflaters overlijden. Volgens de rechtbank vragen ze hiermee om rekening en verantwoording over die periode. Een verplichting tot rekening en verantwoording kan slechts worden aangenomen als tussen partijen een rechtsverhouding bestaat krachtens welke de een jegens de ander verplicht is om zich omtrent de behoorlijkheid van enig vermogensrechtelijk beleid te verantwoorden. Het bestaan van zodanige rechtsverhouding tussen X en erflater is niet onderbouwd. Zelfs al zou komen vast te staan dat X in die periode over geld van erflater heeft beschikt, had erflater daartegen kunnen protesteren. Kennelijk heeft hij dat om hem moverende redenen niet gewild.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 03-05-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:2705

Zaaknummer: C/05/298559 / HZ ZA 16-90

Rechters: O. Nijhuis

Wetsartikelen: 4:7 BW en 4:78 BW

RECHTSPRAAK

Slepende afwikkeling nalatenschap. Erfgenaam kan zich niet beroepen op verjaring van vordering op hem. Onaanvaardbaarheidsexceptie.

Vader overlijdt in 1991. Door zijn overlijden krijgt een verblijvingsbeding in een maatschapsovereenkomst met kind X effect. De nabestaanden zijn vervolgens jaren bezig om de nalatenschap af te wikkelen. Na een hertaxatie van het onroerend goed uit de maatschap beroept X zich op verjaring ter zake van de nabetaling die hij aan de nalatenschap verschuldigd is wegens de verblijving.

De rechtbank is het met X eens dat sprake is van een vordering voortspuitend uit de maatschapsovereenkomst en niet van een vordering uit erfopvolging. Daarmee is de (vijfjarige) verjaringstermijn van artikel 3:307 BW van toepassing en niet die van artikel 3:306 BW (twintig jaar). Stuiting van de verjaring is niet aangetoond. Echter, de rechtbank acht het beroep van X op verjaring in dit geval naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar. Er is sprake van een slepende afwikkeling, een notaris heeft tevergeefs getracht te bemiddelen. X mocht er daarom niet op vertrouwen dat de andere erfgenamen de vordering op X niet langer te gelde wilden maken.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 26-04-2017

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2017:2045

Zaaknummer: 323079

Rechters: H. Phaff

Wetsartikelen: 3:306 BW en 3:307 BW

RECHTSPRAAK

Opheffing testamentaire last.

Een charitatieve stichting heeft in 2014 een nalatenschap geërfd onder de testamentaire last – ontbindende voorwaarde, artikel 4:131 lid 1 BW – om erflaatsters honden twintig jaar begraven te (laten) houden in de tuin van haar woonhuis. De stichting vraagt de rechtbank om de last te wijzigen of op te heffen op de voet van artikel 4:134 lid 1 onder a BW.

De stichting financiert de zorg voor personen met een geestelijke of lichamelijke beperking. Erflaatster wilde de stichting haar woonhuis geven, als onderkomen voor verplegend personeel. Hieraan was behoefte toen erflaatster haar testament opstelde. Na haar overlijden is deze behoefte verdwenen. De stichting kan het woonhuis niet gebruiken en de kosten ervan breken de stichting op. De testamentaire last en het kettingbeding dat daaruit volgt, drukt de waarde van het perceel enorm.

Volgens de rechtbank is ongewijzigde instandhouding van de last uit het oogpunt van de daarbij persoonlijke en maatschappelijke belangen ongerechtvaardigd. De rechtbank spreekt van 'twee binnen het testament gelegen' belangen. De rechtbank laat het belang met het (positieve) maatschappelijke effect – de financiering van de zorg – prevaleren boven het persoonlijke belang van erflaatster bij een ongestoorde laatste rustplaats van haar honden. De rechtbank heft de last op.

De rechtbank ziet geen heil in herbegraving van de honden, oftewel wijziging van de last. Daarmee zijn hoge kosten gemoeid, terwijl de rustplaats van de honden ook dan wordt verstoord.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 11-11-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:7719

Zaaknummer: C/16/419917 / HA RK 16/157

Rechters: M.H.F. van Vugt

Wetsartikelen: 4:131 BW en 4:134 BW